

A KÖZGAZDÁSZOK PORTOROŽBAN MEGTARTOTT TUDOMÁNYOS ÉRTEKEZÉSE AZ INFLÁCIÓVAL KAPCSOLATOS PROBLÉMÁINKRÓL

Portorož 1972. május 29. és 30-án tekintélyes számú és összetételű jugoszláv közgazdászt látott vendégül. E tudományos értekezés célja az erősödő infláció társadalmi-gazdasági okainak és következményeinek tanulmányozása volt.

E tudományos tanácskozás megszervezésének ötlete a Jugoszláv Közgazdászok Szövetsége Tudományos Kutatói Szekciójától ered.

Az elméleti és gyakorlati közgazdászok portoroži értekezése — melyet e szekció szervezett — az utolsó két évben megtartott sikeres tanácskozások egyike csak. Ezeken az összejöveteleken azok a viták és tudományos kutatások prezentálása dominált, amelyek boncolják vagy érintik gazdasági rendszerünk, gazdaságpolitikánk vagy általában a gazdasági fejlődésünk aktuális elméleti és gyakorlati problémáit.

Az ilyen összejövetelek és tanácskozások szervezésével a Tudományos Kutatómunka Szekciója bebizonyította, hogy a jólméretezett és kellő tudományos tapintattal összeállított munkaterv megvalósításáért a tagok milyen rendszeresen küzdenek.

A tudományos értekezés témaköre a *Jugoszláv népgazdaság inflációs folyamatai és kiküszöbölésének módjai* volt. E témáról több mint 20 referátumot készítettek a részben közismert, részben a nagy nyilvánosság előtt kevésbé ismert jugoszláv közgazdászok. A tanulmányok többnyire a közgazdasági fakultások tanárainak egyéni munkái, vagy jugoszláv viszonylatban is hírneves közgazdasági, továbbá belgrádi, zágrábi, ljubljanai közgazdasági kutatóintézetek csoportmunkájaként láttak napvilágot.

A portoroži tudományos tanácskozás egyik sajátossága éppen abban nyilvánul meg, hogy ilyen érdemleges kutatások eredményeit itt tették közzé. A másik sajátossága — amely talán még lényegbevágóbb — az a tudományos egzaktuság és objektivitás, amellyel az inflációs folyamatok okai és következményei problémájának megvilágításához közeledtek.

A tudományos gazdasági értekezletek szakmegfigyelőinek véleménye szerint gazdasági életünk jelenségeinek és formáinak tudományos elemzésében is jelentős minőségi változásról van szó. Sőt egyes ismertető írások nálunk a közgazdasági hivatás „depolitizálásáról” is említést tesznek, azonban ezek a cikkek sem ennek megindoklását, sem a depolitizálás — mint új fogalom — mibenlétét nem fejtik ki.

A 20 referátumból és még kétszer annyi vitázó fejtegetéséből azonban élesen szembeötlik a probléma elemzéséhez való többféle közeledési mód, az elméleti és metodológiai eltérések. A különböző tudományos hozzáállás, a gazdasági elemzés sokféle módszerének alkalmazása nemcsak az inflációs jelenség nagyon eltérő és különböző okokból származónak tekinthető, hanem elhárításának javaslatai is heterogén jellegűek egész gazdaságpolitikánkra és gazdasági rendszerünkre vonatkozólag.

A tanácskozáson elhangzott, a kutatók alapos érveivel alátámasztott vélemények közül – hogy mi az *infláció fő oka* – csak néhányat említenék meg:

– A gazdaságunkban létező *strukturális diszproporcio* (A gazdasági ágazatok közötti aránytalanság alatt a szerzők is különböző tényezőket értenek);

– *A túlzott beruházások, a túlzott személyi- és közfogyasztás;*

– *A kiépületlen gazdasági rendszer és gazdaságpolitika;*

– *Az objektív gazdasági törvények¹ szabad kibontakozási előfeltételeinek hiánya* (e nézet referenseit és a vitában védőit „klasszikusoknak” nevezték el);

– *Az árak előtervezés nélküli alakulása*, ami a rossz árpolitika és árrendszer rovására írható (szerintük a jugoszláv piac problémái ebből erednek);

– *A gazdasági törvények felfüggesztése az árrendszerben* (helytelen, mert a gazdasági törvények objektíve hatnak az emberek akaratán kívül);

– *A pénz megváltozott funkciója* és a nem eléggé megfelelő és hatékony *hitel- és pénzügyi politikánk* (e nézet fejtegetői jómagukat „monetaristáknak és fiskálisoknak” nevezték).

A már említett és számos egyéb állásfoglalás és következtetés, amelyről itt nem esett szó, reális alapot nyújtott dr. Pjanić Zorannak, hogy zárószavaiban azt állapítsa meg, hogy az értekezleten résztvevő szerzők és vitázók két csoportba sorolhatók. Egyik csoportot azok képezik, akik az infláció problémájához közismert, klasszikus gazdasági elemzések módszerével nyúltak. A kutatók e csoportja ismereteit és következtetéseit, tudományosan megalapozott érvekkel védte. Éppen ez az argumentáltság imponált és teszi tartós értékűvé véleményüket. A szerzők másik csoportjába sorolhatók azok, akik új, korszerű, és a gyakorlatban már elfogadott matematikai-statisztikai módszerrel bizonyították a mi inflációs folyamatainkra jellemző törvényszerűségeket. Úgy tűnik, hogy e kutatások egyes tényezőinek és tudományos eredményeinek van gyakorlati és „társadalmi használati értéke”. (Bajt Aleksandar, ljubljanaei professor, megállapítása szerint gazdasági fejlődésünk rátája erősen antiinflációs jellegű). Habár e csoport kutatása tudományos természeténél fogva főleg fenomenológiai jellegű, mégis megbecsülésre méltó.

A szabadkai Közgazdasági Kar tanárai a portorozi értekezleten beszámoltak a *Pénz az inflációs mozgások feltételeiben* munkacímű – májusban megtartott – tanácskozásunk eredményeiről. Ezen a tanácskozáson a problémát főleg elméleti-metodológiai szemszögből vizsgálták; azon kívül három tanulmánnyal képviselték Portorožban a fakultást.

– Krisper Marjan, professor: A pénz szerepében és feladatában történt egyes változások áttekintése a mai világban;

– Mr. Šimoković Aleksandar, dócens: A pénztömeg alakulásának mechanizmusa;

– E szemle írója: A társadalmi termék anyagi és értékalapjának autonóm mozgása mint az infláció oka.

Az ökonomisták tudományos tanácskozása Portorožban amellelt, hogy ott kifejezetten az inflációs folyamatok okainak és következményeinek heterogén jellegű szemlélete, elemzése, értékelése volt a központi téma, mégis jelentősen hozzájárult a probléma megoldásához számos felhasználható javaslatával. Éppen ezért túl szigorúnak tekinthető a portorozi értekezlet egyes kritikusaiknak ama véleménye, hogy ez a tudományos tanácskozás „... folyó gazdaságpolitikánknak nem nyújtott sok közvetlenül alkalmazható gazdasági tanácsot”.²

¹ Az értéktörvényt elsősorban mint piaci gazdaságtörvényt értelmezik.

² Ekonomska politika, 1053. sz., 1972. június 5., 7. old.